

คู่มือการอพยพ

กรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน ภายในอาคาร

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
อุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย

เหตุการณ์ฉุกเฉินเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้โดยไม่คาดคิด ไม่ว่าจะเป็นเหตุเพลิงไหม้ แก๊สรั่ว หรือ สารเคมีรั่วไหล ซึ่งอาจนำไปสู่การสูญเสียต่อชีวิต และทรัพย์สิน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมโดยรอบได้

อาคารต่างๆ ภายในอุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย ประกอบด้วยส่วนที่เป็นสำนักงาน และส่วนที่เป็นห้องปฏิบัติการ ซึ่งส่วนมีความเสี่ยงที่จะเกิดเหตุฉุกเฉินได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ การเกิดอัคคีภัย

การศึกษาวิธีปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน และการจัดการฝึกซ้อมอพยพหนีไฟจึงถือเป็น การเตรียมความพร้อมของบุคลากร ในการรับเหตุการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้นทำให้สามารถควบคุม และ ลดความรุนแรงของเหตุการณ์ลงได้

คู่มือเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันอัคคีภัย และอพยพหนีไฟที่พึงปฏิบัติ เมื่อเกิดอัคคีภัย หรือเหตุฉุกเฉินใดๆ ขึ้นภายในอาคารของสำนักงานฯ อันจะเป็นประโยชน์ต่อ พนักงานผู้เช่า หรือบุคคลภายนอก ที่เข้ามาติดต่อกับสำนักงาน นอกจากนี้ยังประกอบด้วย แนวทาง การปฏิบัติเพื่อเป็นความรู้สำหรับการณ์ฉุกเฉินอื่นๆ อีกด้วย

องค์ประกอบของไฟ

การที่จะเกิดเพลิงไหม้ได้นั้นต้องมีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ

- เชื้อเพลิง ซึ่งจะอยู่สภาพของแข็ง ของเหลว หรือแก๊ส
- ออกซิเจน ซึ่งมีอยู่ในอากาศ 21% โดยประมาณ
- ความร้อน เพียงพอที่จะถึงจุดติดไฟของเชื้อเพลิง

การใช้ถังดับเพลิง

1 ดึงสลัก
ออกจากคันบีบ

2 ปลดสาย
และกดคันบีบ

3 ฉีดสายไปที่ฐานของไฟ
และเข้าทางเหนือลม

ประเภทของเชื้อเพลิง และวิธีการดับเพลิง

การแบ่งประเภทของไฟ แบ่งตามลักษณะของเชื้อเพลิงเป็น 4 ประเภท ดังนี้

ประเภท	เชื้อเพลิง	วิธีการดับไฟ
A	ของแข็ง เช่น ไม้ ดิน ระเบิด กระดาษ ยาง	ลดอุณหภูมิของสิ่งที่ไหม้ไฟให้ต่ำกว่า จุดติดไฟ
B	ของเหลวที่มีไอระเหย เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง น้ำมันหล่อลื่น หรือ จาระบี	สารดับเพลิงที่เหมาะสมและมี ประสิทธิภาพดีที่สุด ได้แก่ โฟม ห้ามใช้น้ำฉีดไปที่ผิวหน้า เพราะจะ ทำให้ไฟแพร่กระจายจากการกระเด็น ของเชื้อเพลิง
C	ที่เกิดขึ้นจากเครื่องมือ และอุปกรณ์ไฟฟ้าที่ยัง มีกระแสไฟฟ้าไหลอยู่	ใช้สารดับเพลิงที่ไม่เป็นสื่อไฟฟ้า เช่น ผงเคมีแห้ง, แก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ (CO ₂) โดยต้องตัดวงจรไฟฟ้า ก่อนเสมอ
D	โลหะติดไฟ (Combustible Metals) เช่น แมกนีเซียม ไททาเนียม โซเดียม และลูมิเนียม ผงเคมีแห้ง ทราายแห้ง	ผงเคมีแห้ง ทราายแห้ง

หลักในการป้องกันเพลิงไหม้

- การใช้หลัก 5ส เพื่อจัดระเบียบเรียบร้อย อาทิ ไม่ควรกองวัสดุใกล้แหล่งความร้อน
- ตรวจสอบบำรุงอุปกรณ์ สายไฟให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ ปิดคัทย
- มีระเบียบวินัย ในการป้องกันเพลิงไหม้ตลอดเวลา เช่น ไม่สูบบุหรี่ในอาคาร ไม่ใช้ไฟฟ้าเกินขนาด
- ให้ความร่วมมือที่ดีในการป้องกันเพลิงไหม้ ได้แก่ เรียนรู้วิธีการใช้ถังดับเพลิง ระบุบทบาทหน้าที่ของตนเมื่อเกิดเพลิงไหม้ ขั้นตอนการอพยพหนีไฟ

การซ้อมอพยพหนีไฟ

การซ้อมอพยพหนีไฟเป็นหน้าที่ของทุกคน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบ เรียบร้อยและรวดเร็วในการอพยพคนจำนวนมาก ตามแผนอพยพที่เตรียมไว้ และไม่เกิดอุบัติเหตุซ้ำซ้อนเมื่อมีการอพยพหนีไฟ
2. เพื่อให้พนักงานสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วตามหลักการและขั้นตอนของการอพยพ
3. เพื่อให้พนักงานเข้าใจและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมถึงความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการฝึกซ้อม เพื่อลดอันตรายแก่ชีวิตและทรัพย์สินเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้จริง
4. เพื่อให้พนักงานเกิดความคุ้นเคยกับระบบป้องกันอัคคีภัยของอาคาร วิธีใช้อุปกรณ์รู้เส้นทางหนีไฟ จุดรวมพล
5. เพื่อให้พนักงานดับเพลิงคุ้นเคยกับสถานที่และเจ้าหน้าที่ของอาคาร และสามารถดับเพลิงได้อย่างรวดเร็วลดความสูญเสียจากเหตุเพลิงไหม้

แนวทางปฏิบัติเมื่อพบเหตุฉุกเฉินในอาคาร

- หากสังเกตเห็นสิ่งผิดปกติ เช่น กลิ่นเหม็นไหม้ กลุ่มควัน พยายามหาแหล่งกำเนิดของสิ่งผิดปกติหรือโทรแจ้งเหตุฉุกเฉิน
- หากพบว่าเกิดเพลิงไหม้ ให้แจ้งพนักงานใกล้เคียง และโทรแจ้งเหตุฉุกเฉินภายในอาคาร และรีบนำถังดับเพลิงที่อยู่ใกล้ที่สุดมาระงับเหตุเพลิงไหม้
- หากไม่สามารถดับเพลิงได้ ให้ตั้งสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ สัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ภายในอาคารจะดัง ให้รีบอพยพออกจากอาคาร

การอพยพหนีไฟออกจากอาคาร

- พนักงานทั่วไปเมื่อได้ยินเสียงกระดิ่งแจ้งเพลิงไหม้ดังขึ้น ให้หยุดทำงานทันที
- หัวหน้าห้อง หรือหัวหน้าฝ่าย/งานที่ได้รับมอบหมาย เมื่อได้ยินเสียงกระดิ่งแจ้งเพลิงไหม้ดังขึ้น ให้นำใบเช็ครายชื่อของห้องท่าน แล้วอพยพหนีไฟ เมื่อถึงจุดรวมพลต้องรีบเช็คชื่อพนักงานในห้อง/สังกัดของท่าน เมื่อเช็คชื่อเสร็จแล้วให้นั่งลงเป็นแถว และรีบแจ้งผลการเช็คชื่อให้ทีมอพยพหนีไฟเพื่อทำการค้นหาผู้ที่ติดค้างอยู่ในอาคาร
- หนีออกจากตัวอาคารโดยใช้ทางหนีไฟ
- เมื่อออกจากตัวอาคารแล้ว ให้ไปที่จุดรวมพลที่กำหนดไว้ทันที และเข้าแถวตามฝ่ายงานและตามชั้น แจ้งชื่อต่อหัวหน้าห้อง แล้วนั่งลง
- อยู่จุดรวมพลจนกว่าจะมีคำสั่งให้แยกย้าย

ขณะอพยพออกจากอาคารควรจะ

- ตั้งสติ เดินเร็วอย่าวิ่งเพราะอาจเกิดอุบัติเหตุได้
- ออกจากอาคารโดยเร็ว ไปที่จุดรวมพลโดยใช้ทางหนีไฟที่ใกล้ที่สุด ห้ามใช้ลิฟท์
- ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ หรือคนท้อง
- ไม่ว่ากรณีใดๆ ห้ามกลับเข้าไปในอาคารอีก จนกว่าจะควบคุมเหตุการณ์ได้ และได้รับอนุญาต
- หากได้รับอุบัติเหตุเสื้อผ้าติดไฟ ให้นอนลงและกลิ้งตัวไปมาเพื่อดับไฟ
- ธรรมชาติของไฟและความร้อนจะลอยตัวขึ้น ดังนั้นพยายามหนีลงด้านล่าง และหมอบต่ำๆ หากต้องผ่านกลุ่มควัน

กรณีฉุกเฉินในชีวิตประจำวัน

- การติดหนีไฟในบ้านการติดหนีไฟ หัวหน้าครอบครัวควรแนะนำผู้อยู่อาศัยให้รู้เส้นทางหนีไฟ และฝึกสมมุติเหตุการณ์หนีไฟ
- ติดแผนผังเส้นทางไว้ภายในบ้าน และกำหนดจุดนัดพบภายนอกบ้าน
- ทางออกของห้องนอนและทางออกหน้าต่างเป็นทางออกที่ดีที่สุดที่จะใช้หนีไฟ
- ทดสอบหน้าต่างว่ามีส่วนที่จะเปิดออกได้หรือไม่ หน้าต่าง/ประตูควรเปิดออกสู่ระเบียงเพื่อใช้เป็นเส้นทางหนีไฟ
- กำหนดสัญญาณให้ทุกคนทราบว่าเกิดเหตุเพลิงไหม้
- หากไม่สามารถหนีออกมาได้ให้ทุบผนัง หรือตะโกนให้คนภายนอกได้รับรู้
- เมื่อหนีออกมาได้ ให้รีบไปรวมกันที่จุดนัดพบ เพื่อตรวจสอบว่าทุกคนออกมาหมดแล้ว
- การแจ้งขอความช่วยเหลือ ให้บอกสถานที่ให้ชัดเจน บอกชื่อ และเบอร์โทรศัพท์ไว้ด้วย

กฎความปลอดภัย “ในกรณีไฟไหม้อาคารสูง”

1. ต้องตั้งสติในอาคารสูงแล้วดูการแจ้งเตือนของอาคารของตนเองให้ไวภายในระยะเวลาเพียงเริ่มไหม้ใน 2 นาทีแรก อย่างมีนัยยะการช่วยเหลือจากพนักงานดับเพลิง
2. ดึงหรือกดสถานีแจ้งเหตุเพลิงไหม้ที่ใกล้ที่สุดและกดลิฟท์ไว้ด้วยมือทางด้านบนทันทีที่พบเหตุเพลิงไหม้ แม้เพียงเล็กน้อยก็ตาม
3. แต่หากต้องทำแผนผังเส้นทางหนีไฟจากห้องพักไปสู่อาคารหนีไฟ อย่างน้อย 2 เส้นทาง
4. ตรวจสอบเส้นทางหนีไฟไว้ล่วงหน้า ว่าไม่มีสิ่งกีดขวางตลอดทางวิ่ง
5. ร่วมฝึกซ้อมหนีไฟเพื่อเป็นการตรวจสอบความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกจากเจ้าหน้าที่อาคาร และดูกรณีป้องกันและดับเพลิงของอาคารว่ายังมีประสิทธิภาพ ใช้อย่างไรบ้าง
6. อย่าใช้ลิฟท์หนีไฟ ให้หนีลงมาโดยเร็วโดยบันไดหนีไฟทันทีที่ได้ยินสัญญาณกระดิ่งแจ้งเหตุไฟไหม้ภายในอาคาร
7. หากติดอยู่ในกลุ่มควันไฟ ให้ยืนตัวให้ด้านหรือบนบานเพื่อพาทางออก ครั้นไฟทำให้คนส่วนใหญ่เห็นชีวิตมากกว่าจากปลวกไฟเพียง 3 เมตร
8. ก่อนเปิดประตูให้แตะหรือคลำลูกบิด หากร้อนจัดแสดงว่ามีเปลวเพลิงอยู่ด้านนอก อย่าเปิด จะถูกปลวกไฟพุ่งเข้าตัวได้
9. เมื่อหนีออกจากห้องพักหรือหนีผ่านประตูใดๆ ให้ปิดประตูลงไว้ด้านหลัง
10. กรณีหนีไฟไม่ได้ให้อยู่ภายในห้องพักและปิดประตู ใช้ผ้าชุบน้ำอุดบาริเวณรอบบานประตู แล้วให้ความช่วยเหลือที่หน้าต่างหรือระเบียง
11. แนะนำทุกคนในครอบครัวยกเว้นเด็กเล็กและวีลแชร์ให้รีบหนีตัวกรณีเกิดเพลิงไหม้
12. ไฟไหม้อาคารสูงเกิดขึ้นเป็นประจำและเกิดขึ้นบ่อย แต่ไม่ใช่เป็นข่าวเพราะผู้อาศัยและเจ้าหน้าที่อาคารช่วยกันดับได้ก่อนลุกลาม ทุกคนที่อาศัยในอาคารสูงทุกอาคารจึงต้องเตรียมพร้อมตลอดเวลาแล้วจะมีความปลอดภัยได้แน่นอน

N

จุดรวมอาคาร
BIOTEC PILOT PLANT

จุดรวมอาคาร
NECTEC PILOT PLANT

BETAGRO

จุดรวมอาคาร
MTEC

จุดรวมอาคาร
BIOTEC

จุดรวมอาคาร
NECTEC

จุดรวมอาคาร
อาคารสำนักงานกลาง

WATER TREATMENT
PLANT

SUB STATION

GREEN HOUSE

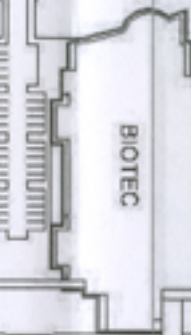
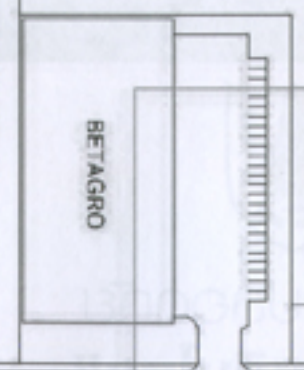
จุดรวมอาคาร CC
ศูนย์ประชุม

MTEC
PILOT PLANT

BIOTEC
PILOT PLANT

NECTEC
PILOT PLANT

UTILITY HOUSE

PARKMAN
BUILDING

THAILAND SCIENCE PARK
CONVENTION CENTER

อาคารรวมอาคาร 1
INNOVATION CLUSTER 1

จุดรวมอาคาร
อาคารรวมอาคาร 1

Master Plan for Thailand Science Park

กฎความปลอดภัย “จากแผ่นดินไหว” สำหรับผู้อยู่อาศัยในอาคารสูง

1. อย่าขึ้นกระบอก ลิฟต์บันไดหรือทำให้อาคารสั่นเพื่อช่วยเหลือ อย่าวิ่งหนีจากอาคารในขณะที่อาคารยังสั่นอยู่
2. ห้ามใช้ลิฟต์ขณะแผ่นดินไหว

Do not use elevators.

3. ให้อุปกรณ์ได้ยึดเพื่อป้องกันสิ่งของหล่นใส่

Secure cover against a desk or table if things are falling.

4. อย่าอยู่ใกล้ตู้เอกสาร ชั้นหนังสือ หรือตู้ใดๆ ที่จะล้มได้ตัวท่านได้

Move away from the cabinets, bookshelves or other things that might fall.

5. อย่ายืนนอกกระเบื้องหรือใกล้หน้าต่าง หรือติดผนังอาคาร

Stay away from windows and glass. Move away from exterior walls.

6. อย่าขึ้นใกล้อาคารสูงขณะแผ่นดินไหว อาจมีการจากตึก, กระเบื้อง, กระดาษดินไม้, ป้ายโฆษณาหรือวัสดุต่างๆ หล่นจากที่สูง ทำอันตรายท่านได้

เป็นที่ขอความร่วมมือทั่วไปแล้วในขณะนี้ว่า
ในประเทศไทยอาจมีแผ่นดินไหวขนาดเล็กๆ หากอันตรายต่อคนไทยได้ไม่นานคนอีกต่อไป

หมายเลขโทรศัพท์ กรณีฉุกเฉินในพื้นที่ (ภายใน)

อาคาร สก.	1001, 1111
อาคาร ศอ.	2191
อาคาร ศว.	4732
อาคาร ศช.	3212
อาคาร ศน.	6538
อาคาร INC1.	5353
อาคาร Pilot Plant NECTEC.	2191
อาคาร Pilot Plant MTEC.	4733
อาคาร Pilot Plant BIOTEC.	3212

เบอร์โทรศัพท์ฉุกเฉินเพื่อเป็นประโยชน์แก่ท่าน

แจ้งเหตุด่วนเหตุร้าย	191 , 123
ตำรวจท่องเที่ยว	1155
ตำรวจทางหลวง	1193
ศูนย์ควบคุมการจราจร	1197
เหตุฉุกเฉิน อาชญากรรม กองปราบปราม	1195
ศูนย์ส่งกลับและรถพยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ	1691 , 0-2255-1133-6
สายด่วนอาชญากรรม จังหวัดชายแดนภาคใต้	1340
ศูนย์รับเรื่องร้องทุกข์ กทม. ตลอด 24 ชั่วโมง	1555
แจ้งเหตุด่วนทางน้ำ ศูนย์ปลอดภัยทางน้ำ	1199
แจ้งเหตุเพลิงไหม้ ศูนย์ดับเพลิงศรีอยุธยา	199
แจ้งเหตุฉุกเฉิน อุบัติภัยสารเคมี กรมควบคุมมลพิษ	1650
แจ้งเจ็บป่วยฉุกเฉิน ศูนย์เรนทร กระทรวงสาธารณสุข	1669
ศูนย์ประสานงานฉุกเฉิน 24 ชม.	0-2226-4444
สายด่วนแจ้งเหตุสาธารณภัย (ปภ.) ตลอด 24 ชั่วโมง	1784
หน่วยแพทย์กู้ชีพ วชิรพยาบาล	1554
สถานีวิทยุชุมชน ร่วมด้วยช่วยกัน	1677
สถานีวิทยุ จส. 100	1137, 0-2711-9151-8
สถานีวิทยุ สวพ. 91	1644
ศูนย์รับแจ้งเด็กหาย	0-2282-1815
ศูนย์แจ้งเหตุหาย	0-2275-4343
ดับเพลิง เทศบาลเมืองท่าโขลง ปทุมธานี	0-2529-5153
รพ.ธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ ปทุมธานี	0-2926-9999

สวทช
BIOTEC MTEC NSTDA
NECTEC NANOTEC TMC
members of NSTDA

ฉบับที่ 20/09/50
วันออก 1/09/50

อุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย

www.sciencepark.or.th